

Omek

Ácháré Mot-Kedosim 5786
2026. április 23.

V. évfolyam, 23. szám

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1074 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 11-13.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: NBC News

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 100 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az OMEK támogatói

köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

<https://orti.hu/omek-tamogatok>

Áron fiai és Jom Kipur – a félbeszakadt történet folytatása

Az *Ácháré Mot* hetiszakasz eleje Jom Kipurra írja le. Jom Kipur pedig talán az egész év legkülönlegesebb napja. Ahogyan a nap maga, ugyanúgy ez a szakasz is több szempontból rendkívüli.

Először is:

hosszasan ecseteli a kohén gádol [főpap] teendőit, csak éppen azt nem írja le, hogy mindez micsoda? Miért és mikor kell mindezt megtenni?

Minderre csupán a hosszú szakasz legvégén derül fény:

„És legyen nektek örök rendelkezés, a hetedik hónapban, a hónap tizedik napján, sanyargassátok lelketeket, és semmilyen munkát ne végezzetek...” (Mózes 3., 16:29)

A másik furcsaság pedig az, ahogyan a szakasz kezdődik:

„És beszélt az Örökkévaló Mózeshez Áron két fiának halála után, amikor közeledtek az Örökkévaló elé, és meghaltak.” (16:1)

Mi a köze Jom Kipurra Áron fiainak halálához? Miért kell összekapcsolni a kettőt? Nem olvastuk már az ő történetüket jóval korábban?

Talán a legegyszerűbb válasz az idézett mondatban rejlik:

„**közeledtek** az Örökkévaló elé”. Áron pedig pontosan azt a parancsot kapja Jom Kipur apropóján, hogy ezt nem teheti meg mindig, csak Jom Kipurkor:

„Beszélj Áronhoz, testvéredhez, hogy ne jöjjön **minden időben**¹ a szentségbe” (16:2)

Egy másik lehetséges válasz a híres talmudi mondás:

„Az igazak halála engesztelést hoz” (Moéd Kátán 28a)

Talán nem is találhatnánk ékeesebb példát erre az elvre. Hiszen Jom Kipur napjának engesztelése a lehető legerősebb engesztelés, mivel minden évben megismétlődik és minden ember számára elérhető.

Áron fiainak hirtelen, meglepetésszerű, nehezen megmagyarázható halálánál megdöbbentőbb esetet pedig aligha találunk a Tórában.

Ezért kellett Áron fiainak halálát ismét megemlíteni Jom Kipur mellett².

Egy harmadik lehetséges választ kaphatunk akkor, ha madártávlatból vizsgáljuk meg az éppen olvasott tórai részeket.

Mikor olvastunk ugyanis utoljára Nádáv és Ávihu haláláról? A *Smini* hetiszakaszban. Ott az elbeszélés váratlan módon félbeszakadt, és a Tóra inkább a kóserság törvényeit kezdte el felsorolni (ld. Mózes 3., 10:20-11:2).

Ezt követte a szülő nő, a karanténba helyezett, elszíneződött bőrrű (*mecorá*), és a nemi funkciók miatt tisztátalan (*zav / zává / nidá*) ember törvénye. A Midrás ezt így kommentálja:

¹ Persze ezután ahelyett, hogy elárulná, hogy pontosan mi az az idő, amikor jöhet a szentségbe, inkább azt írja le a Tóra, hogy hogyan, mivel jöjjön, vagyis pontosan milyen áldozatokat mutasson be. Jom Kipur ideje csak a szakasz legvégén derül ki.

„Rabbi Szimláj mondta: ahogyan az ember teremtése az állat és a madár teremtése után történt, ugyanúgy a törvénye is az állat és a madár után van írva.” (Vájikrá Rábá 14:1)

Eszerint semmi más nem szakította meg a Nádáv és Ávihu haláláról szóló szakasz elbeszélését, mint a tisztaság és tisztátalanság törvényei: először az állaté, utána az emberé.

De hogyan vezet ez az ív Jom Kipurhoz, majd a szentté válás törvényeihez, amiről a következő szakasz szól (*Kedoshim*)?

Nádáv és Ávihu halála éppen a Szentély felavatásának napján történt. Ugyanabban a pillanatban, amikor a szentség megjelent ebben a világban, mintegy kézzelfogható formában, egyúttal a veszély is megjelent, hogy az ember túl közel kerülhet hozzá³.

Ez teszi szükségessé azt, hogy nagy alaposággal tekintsük át az állatok és emberek tisztaságát. Azokat a szabályokat, amikkel tiszta lesz az, amit megeszünk, és mi is tisztává válunk – alkalmassá arra, hogy a Teremtőhöz közel kerüljünk az Ő Szentélyében.

Ugyanennek a tisztulási folyamatnak a része Jom Kipur napja is, annak teljes szolgálatával. Igen részletes, ahogyan a *mecorá* szabályai, felismerése és megtisztulása is igen részletes.

Mindezek ugyanazt üzenik, amit az Örökkévaló is tanított Áronnak: „*hogy ne jöjjön minden időben a szentségbe*” (16:2). A szentség megközelítése komoly felkészülést, alapos tanulást és megannyi részletet igényel.

Talán ez arra is választ ad, hogy miért csak a szakasz végén derül ki, hogy Jom Kipurról van szó: mivel ezúttal nem az ünnepnapok leírása a cél. Azokról majd a következő héten fogunk olvasni. Hanem ugyanaz, ami a ko-

² Noha kissé meglepő, hogy a Talmud két példát is hoz erre az elvre: Miriám és Áron halálát. Nádáv és Ávihu halálát azonban kihagyja – a Midrás azonban megemlíti (*Vájikrá Rábá* 20:12).

³ Hasonló helyzetről olvashattunk a Tóraadás előtt, a Szináj hegy körbekerítése kapcsán is (ld. Mózes 2., 19:21-23).

rábbi szakaszokban: a pontos részletek, amik a tisztaságra és a szentségre előkészítenek.

Ha mindezen túl vagyunk, akkor kezdődik a *Kedoshim* szakasza, ahol számos, egyszerűnek tűnő parancsolatot kapunk, melyek azonban mégis a szentséghez vezetnek el.

Hogyan lehetnek képesek ezek az egyszerű cselekedetek ilyen magas szintre emelni művelőiket?

Csakis úgy, ha előtte már túljutottunk azon az alapozáson, ami idáig vezet: a tisztaság és szentségre való figyelem, óvatosság minden apró részletén.

„Szentek legyetek” – de pontosan hogyan?

Ahány Tóramagyarázó, annyiféleképpen magyarázzák ennek az igencsak általánosan hangzó parancsolatnak a mibenlétét:

„Beszélj Izrael fiainak egész gyülekezetéhez, és mondd meg nekik: *szentek legyetek, mert szent vagyok Én, Örökkévaló Istenetek.*” (Mózes 3., 19:2)

A szentség fogalma első pillantásra ugyanis igen rugalmas. Egy pozitív, magas szint – ennyi érthető belőle különösebb előismeretek nélkül is.

De vajon létezhet egyáltalán olyan magyarázat, amit ne lehetne ráhúzni?

Az a mód, ahogyan a Tóra használja a *szent* szót, valamelyest behatárolja, hogy mi lehet a szentség. Mit nevez a Tóra „szent”-nek? Például: a szombatot (Mózes 2., 16:23), a zsidó népet (Mózes 2., 19:6), a Szentélyt (Mózes 2., 25:8).

Mindhárom példa elkülönül és kiemelkedik a környezetéből: a szombat a többi nap, a zsidó a többi nép, a Szentély a többi hely közül.

A klasszikus magyarázók is erre az alapjelentésre építenek. *Rási* magyarázata szerint szent az, **aki elkülönül a szexuális tilalmaktól**. Magyarázatának alapja az, hogy pontosan e tilalmak felsorolása után áll a Tórában a szentség parancsa.

Rámbán szerint a szentség kiérdekléséhez nem elég az explicit tilalmaktól elkülönülni, hanem **még a megengedett dolgokban is** a

Tóra szellemiségét szükséges követni. El kell „különülni” a fizikai élvezetektől, tartózkodni a szélsőséges élvezetektől, még akkor is, ha azok teljesen megengedettek.

Ha összevetjük a két véleményt, azt látjuk, hogy *Rámbán* meghatározása erősebb abban, hogy a szentségről valóban azt szoktuk feltételezni, hogy az valami többet jelent annál, mint ami kötelező.

De ezt *Rási* is tudja – akkor vajon miért fogadhatja el az egyszerűbb magyarázatot?

Az ő magyarázatának egyértelmű előnye a *szövegszerűség*, hiszen ő csak olyanból indul ki, ami a Tórában leírva szerepel. *Rámbán* ezzel szemben pontosan arra építi a magyarázatát, hogy a szentségnek többnek kell lennie, olyasvalaminek, ami a Tóra szigorú betűjén túlmutat.

Rási pedig úgy felelhet *Rámbán* kihívására, hogy a tilalmak betartása önmagában még nem szentség, viszont hosszútávon ahhoz vezet, abba az irányba mutató cselekedet.

Ez egyébként egy másik, kulcsfontosságú motivációja a Tóra magyarázóinak: az eredetileg elvont, absztrakt és általános felszólítást („*szentek legyetek*”) formáljuk át olyasmivé, ami **kézzelfogható és megcselekedhető** bárki számára.

Szforno magyarázata szintén figyelemreméltó, és ugyanennek a két kritériumnak igyekszik

megfelelni: szövegszerűség és kézzelfoghatóság. Szerinte az ember azáltal lehet szent, **ha a Teremtőhöz való hasonlatosságra törekszik.**

Magyarázata egyértelműen szövegszerű, hiszen a parancsolat így szól: „szentek legyetek, mert szent vagyok Én, Örökkévaló Istenetek”. Ha ugyanúgy kell szentnek lennünk, mint Ő, akkor logikus, hogy az Ő tulajdonságait igyekezzünk követni.

A Talmud ezt így fogalmazza meg:

„Hasonlítsd Őrá: ahogyan Ő is irgalmas és kegyelmes, úgy te is legyél irgalmas és kegyelmes.”
(Sábát 133b)

A Talmud egy másik helyen is idéz hasonló tanítást, ami már jóval konkrétabb és kézzelfoghatóbb cselekedeteket ír le:

„Ahogyan Ő is felöltözteti a mezíteleneket, ugyanúgy te is öltöztess fel a mezíteleneket.
A Szent, Áldott Ő, betegeket látogat, te is látogass betegeket.
A Szent, Áldott Ő megvigasztalja a gyászolókat, te is vigasztald meg a gyászolókat.
A Szent, Áldott Ő eltemeti a halottakat, te is temesd el a halottakat.” (Szotá 14a)

Zavarba ejtő a magyarázatok sokfélesége, és elgondolkodtatja az embert:

vajon valóban ennyire nehéz lenne megértenünk azt, hogy mi is az a szentség, hogyan is kell szentnek lennünk?

Ha megkérdeznénk az utca emberét, azt felelné: az a szent ember, aki kiemelkedik a többi közül, magasabb spirituális szintet ér el. Akkor a magyarázók vajon éppen ezt miért nem említették?

Ahogy fentebb is észrevettük: a magyarázók célja az, hogy az elméleti fogalomhoz konkrét cselekedetet jelöljenek ki számunkra. Ezért feltehetjük, hogy ezt az alapvetést minden magyarázó magától értetődőnek számította, és az ő kérdésük valójában nem az volt, hogy mi az a szentség, hiszen ezt valahol mindenki tudja, érzi.

A modern kutatók gyakran említik a *keystone habit* („kulcsfontosságú szokás”, máshol: *vital behavior*) fogalmát: egyetlen, látszólag apró, ismétlődő cselekedet, melynek messzire vezető pozitív hatásai vannak. A Tóra magyarázóit pontosan ezt keresik meg a szentség rejtélyesen hangzó fogalma mögött.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:17 és 19:27 között.

Szombat kimenetele: 20:38.

Péntek este 18:00-tól Kábálát Sábát.

Szombat reggel 9:00-tól ima, Tóraolvasás, majd kidus.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 9:09-ig.

A péntek esti kiduson *Károlyi Kirchnopf László*, a Rumbach közösség elnöke lesz a vendégünk!

Téma: Hogyan tovább, Bét Jehuda? Gyertek!

Köszönjük a legutóbbi beszélgetést *dr. Németh Tamásnak*, a Mazsihisz stratégiai kommunikációs igazgatójának!

Hétköznapi délutáni tanulások hétfőtől csütörtökig 18:30-kor, a Nagy Fuváros utcai zsinagógában, a délutáni ima előtt, valamint online: <https://t.me/betjehuda>.

Sábát sálom! Gut sábesz!